

Patočka a jeho myšlení

Pokoušet se o přesný výklad některých Patočkových myšlenek je krajně svízelné, ne-li nemožné, pokud nechceme zůstat právě jen u jednotlivých myšlenek (bez ohledu na Patočku a jeho myšlení v nějakých celcích). Potíž není s jednotlivými myšlenkami, nýbrž s Patočkou jako myslitelem. Přinejmenším s tím mám velké potíže já sám, a proto se také nikdy nehodlám pouštět do výkladu, tj. interpretaci Patočky. Naproti tomu je nepochybné, že Patočka sám dovedl být skvělým interpretem jiných myslitelů a také jejich myšlenek (a že přitom neměl žádné takové potíže, jaké mám já při interpretaci jiných myslitelů – dovedl se myšlenkově „vžívat“ do druhých myslitelů a jejich myšlenek, kdyžto já cizí resp. jiné než své myšlenky ihned buď beru a zařazuji do svého myšlení (a reaguji na ně, což ovšem vždy znamená: nechám je na sebe působit a mít vliv), anebo je prostě nechávám být, eventuálně aktivně zamítám či odkládám stranou. A tak se ani příliš neodvažuji trvat na tom, co jsem někdy pocítoval a někdy i vyslovil, že Patočka filosoficky vlastně jakoby neměl vlastní „substanci“, ale vždy se nějak opíral o to, co převzal odjinud (od Husserla, vůbec od fenomenologů, ale někdy i pod vlivem aktuální četby apod.). Patočka měl mimořádný smysl pro výstižné charakteristiky, ale nedbal příliš na přesné logické souvislosti – to nechával při svých trefných formulacích až – tak říkajíc – na diskusi. A v té byl, řekl bych, „nedostižný“, protože někdy přímo mistr v unikání. Byl ochoten diskutovat za předpokladu, že některé základní věci nebyly zpochybňovány, ale pokud šlo právě o základní věci, sahal ke klasice (a jinak to neměl rád – vždycky zaháněl kritika do úzkých, že prokazoval jeho „nevzdělanost“). To jsem nejvíc poznal ovšem v době studia, tedy brzo po válce.

(Písek, 140613-2.)